

ჩვევების ახალი სტოიკური მოდელი: კონცეპტუალისტური სისტემა

ირაკლი ნიჟარაძე

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე ფილოსოფიის მაგისტრის აკადემიური
ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

ფილოსოფია

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: თამაზ თოხაძე, ასისტენტ-პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2025

განაცხადი

როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

ირაკლი ნიჟარაძე

19.06.2025

აბსტრაქტი

ამ ნაშრომის მიზანია ქმედების-აღმძვრელი ჩვევითი მდგომარეობების, ე.ი., რწმენა-სურვილის წყვილების, ახალი მოდელის შემუშავება ანტიკური ხანის სტოიკოსი ფილოსოფოსების ჩვევების თეორიაზე დაყრდნობით. დასაწყისისთვის, ვიცავ (i) კონტენტ კონცეპტუალიზმის დებულებით ვერსიას, რომლის მიხედვითაც აღქმითი მდგომარეობის ფრეგეანული კონტენტი განსაზღვრავს რწმენა-სურვილის კონტენტს. დამატებით, ვიცავ (ii) კოგნიტური პენეტრაციის ვერსიას, რომლის მიხედვითაც რწმენებსა და სურვილებს პირდაპირი, ინტერნალური, გონებრივი გავლენა აქვთ აღქმებზე ისე, რომ რწმენა-სურვილის წყვილი აღქმითი მდგომარეობების ინფორმაციული რესურსია. ხოლო ამ წყვილის კონტენტი სემანტიკურად კოჰერენტულია უკანასკნელის კონტენტთან მიმართებაში. შემდეგ, ვიცავ (iii) პროპოზიციონალიზმის ვერსიას, რომელიც ინარჩუნებს სტრუქტურულ იზომორფიზმს აღქმების და რწმენა-სურვილის წყვილის კონტენტს შორის. შედეგი არის ჩვევების წრიული თეორია, რომელიც თანამედროვე დებატების ფონზე, ანტიკური სტოიკური თეორიის ცენტრალური ასპექტების ერთგული რჩება. ჩემი ძირითადი ფოკუსი იმის ჩვენებას ემსახურება, რომ ეს მოდელი უკეთ ხსნის ჩვევითი მდგომარეობებს, თუ როგორ ფორმირდება, იცვლება და იშლება ისინი, ვიდრე ის მოდელები, რომლებიც არ ითვალისწინებენ ზემოხსენებულ სამ თეზისს.

საკვანძო სიტყვები: *კონტენტ კონცეპტუალიზმი, კოგნიტური პენეტრაცია, პროპოზიციონალიზმი, სტოიციზმი, გამართლების ინტერნალიზმი, ჩვევები, აღქმითი გამოცდილება.*

Abstract

This paper aims to develop a new model of habitual action-prompting states, i.e., a belief-desire pairs, drawing on the ancient Stoic theory of habits. I take (i) a propositional version of content conceptualism as a starting point to show that desire-belief pairs have their contents determined by fregean contents of the corresponding perceptual states. I also argue for (ii) a version of cognitive penetration to show that beliefs and desires exert a direct, internal and mental influence on the contents of experiences in a way where belief-desire pairs are informational resources for perceptual states. As well as that the content of the pair is semantically coherent with the content of the latter. Furthermore, I defend (iii) a version of propositionalism, which retains the structural isomorphism between perceptual and belief-desire contents. The result is a feedback loop theory that stays faithful to the core tenets of the Stoic theory in light of the contemporary debates. My main focus will be to show that that this model better explains our habitual belief-desire pairs, how they are formed and how they could be affected than accounts which do not subscribe to the aforementioned three theses.

Key words: *Content Conceptualism, Cognitive Penetration, Propositionalism, Stoicism, Justification Internalism, Habits, Perceptual Experience.*